

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1943.

Första kammaren.

Nr 6.

Tisdagen den 16 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Möller* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 35, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 14 juni 1940 (nr 484) om undantag från gällande bestämmelser rörande arbetstidens reglering m. m.

Justerades protokollen för den 9, 10 och 13 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43, i vad propositionen avser hov- och slottsstaterna;

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde; samt

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 34, angående pensionsrätt i statens pensionsanstalt för personal vid de kungl. teatrarna.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 36, angående anslag till posthusbyggnad i Karlskrona.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 18 och 23—30, bankoutskottets utlåtande nr 3 samt första lagutskottets utlåtanden nr 4 och 5.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 35.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.06 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 17 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Gjöres* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 41, angående bidrag till inköp av vägbyggnadsmaskiner.

Ang. beredande av större trygghet för de svenska lejd-båtarna m. m.

Herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet **Eriksson**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Fredrik Ströms interpellation angående beredande av större trygghet för de svenska lejdbåtarna m. m., erhöll ordet och anförde: Herr talman! Med kammarens tillstånd har herr Fredrik Ström under hänvisning till de upprepade förlusterna av lejdbåtar, deras sjöfolk och laster genom krigsförlisningar frågat mig:

1) om jag anser, att särskilda åtgärder med anledning av de ökade krigsförlisningarna böra vidtagas till åstadkommande av större trygghet för de svenska båtarna och deras personal, och i så fall vilka överväganden jag anser böra ifrågakomma, samt

2) om jag anser, att större ekonomisk trygghet bör beredas anhöriga till offren för krigsförlisningar av svenska fartyg.

Till svar härå vill jag meddela följande.

Lejdfartygen följa på sin väg över haven en på förhand utstakad route. Denna är till alla delar känd för de krigförande. Vissa sträckningar av kursen äro dessutom föreskrivna såsom obligatoriska av den ena eller andra parten. Detta är sålunda fallet med kursen från svensk-norska gränsen till i höjd med Kristiansand, där det föreligger en obligatorisk tysk anvisning för passage av den tyska mineringen av Skagerack. Från brittisk sida föreligger en liknande obligatorisk kursanvisning för passage av de brittiska minfälten i Nordatlanten. I övrigt följa lejdfartygen en kurs, som föreskrivits av utrikesdepartementet, sedan de krigförande förklarat sig icke hava någon erinran däremot. En strävan vid fastställandet av kursen har allt från början varit att i möjligaste mån undvika passage av tillkännagivna minfält och s. k. operationsområden. Kursen längs norska västkusten går sålunda i en »ränna» i nord-sydlig riktning mellan det tyska operationsområdet kring de brittiska öarna samt ett brittiskt minområde utmed norska kusten. Denna »ränna» utgör alltså en strimma av vad man skulle kunna kalla fritt vatten, där enligt upprepade förklaringar från båda de krigförande parterna inga mineringar utlagts, och som heller icke betecknats såsom operationsområde. Det är inom detta område, dock, såvitt tillgängliga uppgifter ge vid handen, något väster om den fastställda kursen, som »Sveajarl» och »Brasil» gingo förlorade den 9 januari i år, icke långt från den plats, där »Remmaren» gick under i oktober 1942.

Ang. beredande av större trygghet för de svenska lejdbåtarna m. m. (Forts.)

Från såväl engelsk som tysk sida föreligger förklaring om att förlusterna av »Sveajarl» och »Brasil» icke föranletts av någon åtgärd från deras sida. På fråga från svensk sida har tillika från London förklarats, att man icke kunde ge någon anvisning på en säkrare kurs. I Berlin har man hänvisat till en vid lejdf trafikens början lämnad kursanvisning, vilken innebar gång inom det från brittisk sida såsom minerat förklarade området längs norska kusten upp till i höjd med Bergen. Denna kurs kunde sålunda icke erhålla godkännande från brittisk sida. Det var i detta läge, som svenska vederbörande framlade sitt kursförslag i den »fria rännan». Kursen, som lämnades utan erinran i såväl Berlin som London, har sedan dess i denna sin sträckning följts av samtliga lejdfartyg.

Då det med hänsyn till omständigheterna i samband med såväl den senaste olyckan som »Remmarens» undergång förefaller, som om man hade att räkna med förekomsten av förankrade minor strax väster om den fastställda routen, där för övrigt på grund av det jämförelsevis ringa vattendjupet faran för mineringar måste antagas vara större än öster om densamma, erhöles de två senaste hemkomna lejdfartygen direktiv att under inga omständigheter komma väster om den angivna kursen, och gavs dem bemyndigande att, om så önska-des, framgå något öster om densamma.

Det är självfallet, att allt gjorts och göres för att lejdfartygen skola gå på så säkra kurser som möjligt. Intet har framkommit som ger stöd för en misstanke att de kurser, som hittills anbefallts, ej erbjuda så stor trygghet som rådande osäkra förhållanden på haven medgiva. Att den för lejdf trafikens fastställda routen i och för sig varit väl vald lär framgå därav, att hittills 194 resor lyckligt fullbordats i denna trafik. De, visserligen i förhållande härtill fåtaliga, men ytterst beklagliga olyckor, som inträffat, mana likväl till allvarligt övervägande, huruvida icke åtgärder kunna vidtagas för lejdf trafikens ytterligare säkerställande mot farorna till sjöss.

En dylik åtgärd är att, då man nu har anledning misstänka förekomsten av förankrade minor i kursens närhet, medgiva befälhavarna på lejdfartygen rätt att framgå med kursdragning från det befarade riskområdet.

Orsakerna till förlusten nyligen av lejdfartygen »Remmaren», »Brasil» och »Sveajarl» liksom till lejdfartygen »Argentinas» och »Uddeholms» undergång utanför Kristiansand sommaren 1942 äro icke fullt klarlagda. Med stor sannolikhet ha dock samtliga dessa krigsförlisningar förorsakats av minor. Mycket talar även för att minorna varit förankrade.

Mot förankrade minor skyddas fartyg genom minsvep. Ett sådant kan antingen föras å ett särskilt fartyg, som framgår framför de fartyg, som skola skyddas, eller anordnas så att varje fartyg förses med skyddssvep, s. k. paravaner. Dessa äro spolförmiga kroppar med automatisk djupreglering och försedda med käkliknande knivar för att skära av mintrossarna. På vardera sidan av fartyget bogseras en paravan i en ståltross, vanligen en skärtross, som är fästad så djupt som möjligt i fartygets förstäv. Genom att paravanen är försedd med snett ställda skärplan, drives den vid bogseringen ut från fartyget. Om en mina påträffas, föres dennas ankartross åt sidan längs paravantrossen och skäres av antingen av denna eller av paravanens kniv. Minan flyter då upp på betryggande avstånd från fartyget.

Sedan 1939 års urtima riksdag med bifall till proposition i ämnet anvisat ett reservationsanslag å 1,000,000 kronor till främjande av handelsfartygs försende med skyddsanordningar mot minsprängning, ställde Kungl. Maj:t den 3 november samma år anslaget till kommerskollegii förfogande att användas för utgivande av bidrag till ägare av handelsfartyg med högst hälften av de kostnader, som äro förenade med anskaffning för fartyget och anbringande å

Ang. beredande av större trygghet för de svenska lejdbåtarna m. m. (Forts.) detsamma av dylika skyddsanordningar. Samtidigt bemyndigade Kungl. Maj:t marinförvaltningen att för en kostnad av högst 750,000 kronor anskaffa 300 paravaner med bogser- och inhalningstrossar att användas till skydd för handelsfartyg. Dessa paravaner blevo omedelbart anskaffade och beräknas räcka för 75 fartyg. Varje fartyg bör nämligen ha ett par reservparavaner.

Ett ytterligare försök från statens sida att uppmuntra och befrämja användandet inom handelsflottan av paravanskydd har bestått däri, att statens krigsförsäkringsnämnd sedan februari 1940 medgiver viss premielättnad för fartyg, som använda paravaner.

Trots de sålunda från statens sida vidtagna åtgärderna, om vilka underrättelse lämnats rederierna, ha hittills endast två svenska handelsfartyg försetts med paravanutrustning, och enligt uppgift lära icke ens dessa paravaner kommit till användning å fartygen. Anledningen härtill är uppenbarligen, att man inom sjöfartskretsar hyst tvivel rörande värdet av paravanskydd, åtminstone under nuvarande betingelser för den svenska handelssjöfarten.

Chefen för marinen vände sig i skrivelse den 2 november 1942, alltså strax efter »Remmarens» undergång, till representanter för de i lejdfrafiken engagerade rederierna och tillrådde dessa att utrusta lejdfartygen med paravanskydd samt meddelade tillika, att utbildning av fartygens personal i paravanskyddets hantering kunde lämnas genom försorg av chefen för Västkustens marindistrikt. Utrustningen av lejdfartygen med skyddssvep rön-te emellertid även nu motstånd, enligt uppgift i första hand från lejdfartygens befälhavare, varför chefens för marinen framställning icke ledde till någon åtgärd från rederiernas sida.

De synpunkter, som framhållits av dem som icke vilja tillerkänna paravanskyddet någon nämnvärd betydelse i detta sammanhang, äro i huvudsak följande:

- 1) Paravanerna skydda icke mot drivminor och magnetiska minor.
- 2) Paravanerna utgöra icke skydd mot en mina, som ligger förankrad rätt i fartygets kurslinje.
- 3) Paravaner kunna med fördel användas endast i smult vatten. Redan vid måttlig sjöhävning, då fartygets förstäv lyfter sig ett par meter, ökas den även i smult vatten icke alldeles obefintliga risken för att wiren från förstäven till paravanen träffar själva minan och ej dess förankringstross. Förankringstrossen blir då ej, såsom ämnat varit, förd till paravanen och där avklippt. I stället kan wiren förorsaka sprängning av minan, från vilken fartyget kanske skulle ha gått klart, därest svepet ej varit utlagt. Vid svår sjöhävning kan svepet dessutom »hoppa över» minorerna.
- 4) Paravanernas utläggande och handhavande kräver ökad och för ändamålet särskilt utbildad besättning.
- 5) Paravansvepet minskar fartygets fart.

Det har vidare till stöd för riktigheten av dessa erinringar framhållits att, enligt vad inhämtade underrättelser givit vid handen, de med paravaner utrustade, till de krigförande hörande konvojfartygen ytterst sällan ansåge sig kunna eller böra sjösätta paravanerna. Vad lejdfartygen beträffar har därjämte särskilt framhållits, att man hittills haft berättigad anledning antaga att inga minor skulle ligga förankrade i dessa fartygs route samt att i de farvatten, där likväl sprängningsolyckor nyligen inträffat, smult vatten mycket sällan vore att påräkna.

Då omdömesgilla personer, vilka själva riskera livet i lejdbåtstrafiken, sålunda avrätt rederierna från att utrusta fartygen med paravanskydd, är det naturligt, att sådant skydd hittills icke kommit till användning. Från annat sakkunnigt — och särskilt då från sjömilitärt — håll har emellertid gjorts

Ang. beredande av större trygghet för de svenska lejdbootarna m. m. (Forts.)

gällande, att de framförda erinringarna mot paravanskyddet ingalunda äro av beskaffenhet att kunna förtaga värdet av detsamma. Visserligen torde inga minor ligga förankrade i den för lejdtrafiken fastställda kurslinjen, men man måste räkna med att fartygen, exempelvis under osiktbart väder, då positionen icke kan exakt fastställas, kunna genom avdrift komma något vid sidan om denna linje och att minor där kunna vara utlagda. I dylikt fall måste enligt denna uppfattning ett paravansvep vara till avsevärt mera gagn än skada.

Det bör här inskjutas, att Kungl. Maj:t den 31 augusti 1939 anbefallt kommerskollegium såsom fartygsinspektionens chefsmyndighet att meddela föreskrifter angående den särskilda utrustning av fartyg, som vid krig eller krigsfara kan erfordras vid fartygs nyttjande i vissa farvatten. På grund härav äger fartygsinspektionen befogenhet att föreskriva, att paravaner skola anbringas på svenska handelsfartyg i den utsträckning, som inspektionen finner ur säkerhetssynpunkt påkallat. Någon föreskrift om användande av paravaner har fartygsinspektionen emellertid icke ansett sig böra giva.

Efter förlisningen av »Sveajarl» och »Brasil» har frågan om åtgärder till ytterligare skydd för lejdfartygen varit föremål för övervägande. Såsom resultat härav har en av flottans hjälpkryssare stationerats till Göteborg och där utrustats med såväl skyddssvep som aktersvep. Denna kryssare är avsedd att såsom ledarfartyg medfölja utgående lejdfartyg ett stycke ut på Atlanten samt att där möta och på samma sträcka ledsaga ingående lejdfartyg. Kryssaren har emellertid allenast provisoriskt ställts till lejdtrafikens förfogande i avbidan på slutbehandlingen av en den 15 januari 1943 från kommerskollegium inkommen framställning om uttagning och utrustning av ett för ändamålet mera lämpat handelsfartyg. Denna framställning, som efter remiss tillstyrkts av chefen för marinen, marinförvaltningen, statens krigsförsäkringsnämnd, statens trafikkommission och ordföranden i sjöfartskommittén 1939, har föranlett Kungl. Maj:t att den 5 i denna månad *dels* uppdraga åt trafikkommissionen att förhyra och utrusta ett fartyg för att såsom ledarfartyg användas i lejdtrafiken, *dels* anbefalla marinförvaltningen att kostnadsfritt ställa för fartygets utrustning erforderlig minsvepningsmateriel till förfogande, *dels* bemyndiga krigsförsäkringsnämnden att utan premiekostnad för statsverket hålla fartyget krigs- och sjöförsäkrat under den tid detsamma av staten användes såsom ledarfartyg, *dels* ock anbefalla statskontoret att till trafikkommissionen för täckande av kostnaderna för förhyrning och utrustning av fartyget, efter rekvisition, utbetala ett belopp av högst 500,000 kronor från förskottsstaten för försvarsväsendet.

Det bör måhända uttryckligen påpekas, att insättande av ett dylikt ledarfartyg för lejdbootarna självfallet förutsätter samtycke från de krigförande makter, på vilkas medgivanden hela Göteborgstrafiken grundar sig.

Det vore enligt min mening förhastat att av vad jag nu anfört draga den slutsatsen, att anskaffningen av paravanutrustning för handelsflottans räkning varit i huvudsak onödig. Åtminstone för den händelse vårt land skulle råka i krig, kan denna utrustning under vissa förhållanden visa sig vara mycket värdefull att ha. Huvudsyftet med anskaffningen torde också ha varit, att utrustningen skulle utgöra ett led i landets krigsberedskap.

En förankrad mina är så konstruerad, att den bör bli desarmerad om den sliter sig från ankarot. Icke så sällan råkar emellertid säkerhetsinrättningen ur funktion. Några skyddsmedel mot dylika armerade drivminor finnas icke, och de utgöra därför, särskilt under mörker eller dimma, en allvarlig fara för sjöfarten.

Under det nu pågående kriget begagna sig de krigförande även av magnetiska minor, särskilt för mineringar i tämligen grunda farvatten. Dessa minor

Ang. beredande av större trygghet för de svenska lejdbåtarna m. m. (Forts.)
äro bottenminor. Sprängningen sker genom inverkan av ett fartygs magnetiska kraft. Såsom motåtgärd mot dylika mineringar verkställes minsvepning med specialsvep. En ytterligare säkerhetsåtgärd är att låta avmagnetisera fartyg i sådan trafik, där risk för magnetminor föreligger.

Den 13 juni 1941 uppdrog Kungl. Maj:t åt marinförvaltningen att för en kostnad av 430,000 kronor vid Hårsfjärden samt i Karlskrona och Göteborg utföra vissa anordningar för avmagnetisering av fartyg samt att därstädes ävensom i Stockholm utföra mätstationer för undersökning av fartygs avmagnetisering. Senare rön på detta ännu tämligen outforskade område föranledde Kungl. Maj:t att den 15 maj 1942, med ändring av det tidigare beslutet, uppdraga åt marinförvaltningen att för högst 530,000 kronor låta utföra dels en till Stockholm förlagd mätstation, dels en till Hårsfjärden förlagd stationär anordning med s. k. hundringslinga mot remanent långskeppsmagnetism och dels en till Stockholm förlagd avmagnetiseringsstation. Sistnämnda station blir inom den närmaste tiden färdig att tagas i bruk och blir då, på krigsförsäkringsnämndens bekostnad, även försedd med anordningar för uppmagnetisering av fartyg för motverkande av inducerad vertikalmagnetism.

De anordningar till skydd mot magnetminor, varom jag nu talat, kunna ingalunda sägas vara fullt effektiva men utgöra dock ett icke betydelselöst led i statsmakternas strävanden att minska riskerna för sjöfarten under denna hårda tid.

Interpellanten har i motiveringen till sina frågor även berört spörsmålet om lejdfartygens livbåtsmateriel. Jag har härutinnan från kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå inhämtat följande upplysningar.

Före varje resa, som ett lejdfartyg anträder från svensk hamn, underkastas dess livräddningsredskap noggrann undersökning av fartygsinspektionen, och det tillses då, att alla livräddningsanordningar äro författningsenliga och tillfredsställande.

Lejdfartygen såväl som andra svenska fartyg, som gå utanför svenskt territorialvatten, äro utrustade med extra bärgningsredskap utöver dem som finnas ombord under vanliga fredsförhållanden. Till bärgningsredskapen hörande livbåtar och flottor äro försedda med all sådan utrustning, som rimligtvis kan medföras och åstadkommas.

Livbåtarna äro, framhålles vidare från fartygsinspektionsbyrån, byggda efter detaljerade byggnadsföreskrifter och uppfylla alla de krav, som kunna ställas på båtar av ifrågavarande storlek och art. Livbåtarnas konstruktioner och typer hava fastställts efter mångåriga erfarenheter jämväl från andra länders handelsmariner, och de i Sverige gällande byggnadsbestämmelserna äro desamma som tillämpas av övriga större sjöfartsidkande nationer. Livbåtarna äro så sjösäkra som det är möjligt att åstadkomma. De äro försedda med flytanordningar genom vilka de skola kunna hållas flytande vid vattenfyllnad. De äro synnerligen starkt byggda och beräknas kunna motstå alla sådana påkänningar varmed normalt är att räkna. Däremot kan det givetvis ej begäras, att de skola kunna motstå minsprängningar o. dyl. En beklaglig brist i fråga om livbåtarna är dock, att de äro öppna och sålunda icke kunna erbjuda de ombordvarande tillräckligt skydd mot väder och vind. Man måste nöja sig med att som skydd för besättningen använda de presenningar, oljeocker, ylletröjor och filter, som alltid medföras i båtarna.

Det har såväl före krigsutbrottet som under nu pågående krig framkommit flera förslag till nya typer av livbåtar, såväl med som utan maskinkraft. Beträffande de maskindrivna båtarna har erfarenheten visat, att maskineriet ofta strejkar i farans stund, beroende på att motorerna sällan användas och dessutom ofta taga skada vid en hastig sjösättning. En sådan motorlivbåt med

Ang. beredande av större trygghet för de svenska lejdbåtarna m. m. (Forts.)
obrukbar motor är en synnerligen tung och svårhanterlig farkost och kan icke manövreras på samma sätt som en vanlig livbåt. Detsamma gäller de s. k. osänkbara båtarna, som visserligen ha den fördel, som ligger i att de icke kunna sänkas, men däremot sakna den fördel, som ligger däri att båten vid farotillfället kan manövreras på ett för bärgningsarbetet effektivt sätt.

För att öka säkerheten för de ombordvarande å lejdfartygen har förslag väckts att låta fartygen bogsera en till livräddningsbåt utrustad motorfiskebåt av västkusttyp genom det minfarligaste området. Försök med dylika följbåtar lära tidigare ha utförts i Danmark, men med mindre gott resultat, bland annat beroende på svårigheten att bogsera fiskebåtarna med den höga fart, som handelsfartygen använda. Denna väg synes därför icke vara framkomlig.

En mycket önskvärd förbättring skulle vinnas, om man kunde förse livbåtarna på våra oceangående handelsfartyg med radiostationer. Frågan här om behandlades av 1939 års sjöfartsskyddsutredning, som emellertid icke framlade något förslag i ämnet, när den fann att de radioapparater, som då kunde ifrågakomma för ändamålet, hade alltför liten räckvidd och effektivitet. I skrivelse till mig den 28 april förra året hemställde svenska sjöfolksförbundet att frågan om installerande av radio i livbåtar måtte upptagas till prövning och att förordning därom måtte utfärdas att gälla under kriget.

Över denna framställning har kommerskollegium nyligen yttrat sig och har då meddelat, att man på senaste tiden i England gått in för en radioapparat av ny typ för livbåtar. Apparaten förvaras på lämplig plats på själva fartyget och flyttas först vid behov över i en av livbåtarna. Apparaten har visserligen icke någon större räckvidd men är mycket lätthanterlig och kan skötas även av annan person än radiotelegrafist. Den beräknas kosta högst 3,000 kronor. Kollegium hemställde, att Kungl. Maj:t ville från handels- och sjöfartsfonden ställa 150,000 kronor till kollegii förfogande för anskaffning genom telegrafstyrelsen av ett 50-tal dylika eller liknande radioapparater, vilka sedan skulle försäljas till rederierna, varefter de influtna medlen skulle återbördas till fonden. Kungl. Maj:t har den 12 i denna månad beslutat i enlighet med kollegii hemställan. Det torde nu vara kollegii avsikt att, sedan tillräckligt antal apparater tillverkats, vilket kan beräknas taga en tid av omkring sex månader, med stöd av kungl. brevet den 31 augusti 1939 angående utfärdande av bestämmelser rörande viss särskild utrustning av fartyg vid krig eller krigsfara förordna, att fartyg av viss storlek och i viss trafik skall vara försett med dylik apparat.

Såsom extra bärgningsredskap å lejdbåtarna användas flottar, tillräckliga att rymma alla de ombordvarande. Dessa flottar äro byggda och utrustade så väl och ändamålsenligt som möjligt. De flottar, som användas å de svenska fartygen, torde i intet hänseende vara underlägsna dem, som förekomma på utländska fartyg. Tvärtom ställas större krav på våra svenska flottar än på sådana som godkännas i exempelvis England. De svenska bärgningsflottarna hava också visat sig synnerligen värdefulla, och förmedelst dem hava många människoliv räddats.

Till belysning av vad jag nu anført beträffande lejdfartygens livräddningsanordningar må nämnas, att ombord å vart och ett av de tre fartygen »Brasil», »Ecuador» och »Sveajarl» vid olyckstillfället den 9 januari befunno sig 40—45 personer samt att varje fartyg var försett med fyra fullgoda, väl utrustade livbåtar, varav en motorbåt, tillsammans rymmande 116—136 personer, 3—5 väl utrustade flottar, tillhopa rymmande 42—80 personer, ett 40-tal flytdräkter, 6—18 livbojar samt 46—76 livbälten.

I anslutning till de upplysningar och omdömen, som sålunda delgivits mig

Ang. beredande av större trygghet för de svenska lejbåtarna m. m. (Forts.) av den myndighet, som har att leda övervakningen av att de sjöfarande beredas bästa möjliga skydd till liv och egendom, kan jag endast uttala min beredvillighet att, i den mån åtgärder från statens sida komma i fråga, medverka till genomförandet av förbättringar beträffande fartygens livbåtsmaterial. Det kan enligt min mening övervägas, huruvida icke frågan om behovet av reformer på detta område och om möjligheterna att genomföra sådana bör göras till föremål för en grundlig utredning genom statens försorg.

För de skador till liv och hälsa, som det pågående världskriget medför för de svenska sjömännen, ha dessa beretts ersättning genom lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer med ändringar den 15 december 1939, den 28 juni 1941 och den 30 april 1942.

Vidare har genom förordningen den 13 april 1940 om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd, ersättning under vissa förutsättningar beretts sjömän för sådant olycksfall under hemresa från utlandet, då krigsförsäkringslagen icke är tillämplig. Enligt denna förordning skall, om svenskt fartyg på grund av sjöolycka utom riket gått förlorat eller förklarats icke vara istandsättligt och person, som tjänstgjort å fartyget, under hemresa till Sverige med fartyg drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd, ersättning för olycksfallet utgå av statsmedel enligt samma grunder som i krigsförsäkringslagen. Vidare stadgas, att om person, som tjänstgjort å svenskt fartyg, i annat fall drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd under hemresa till Sverige, Kungl. Maj:t, om skäl därtill äro, äger besluta, att ersättning skall utgivas av statsmedel enligt nyssnämnda grunder.

De författningsbestämmelser, som nu nämnts, tillhöra socialdepartementets förvaltningsområde. Efter samråd med socialministern ber jag emellertid att få anföra följande.

Krigsförsäkringslagen den 11 juni 1937 omfattar, såsom rubriken angiver, alla personer som tjänstgöra ombord å svenskt fartyg — dock med undantag för dem som tjänstgöra å krigsfartyg — under sådana förhållanden, att de falla under allmänna olycksfallsförsäkringslagen, och avser alltså såväl fartygsbesättningen som övriga å fartyget tjänstgörande personer, t. ex. restauratörer och restauratriser. Därjämte omfattar lagen statliga befattningshavare, t. ex. lotsar, som under utövande av sin befattning tjänstgöra ombord å utländska fartyg. Lagen avser i nuvarande lydelse varje av krigsåtgärd orsakat olycksfall såväl i som utom arbetet, vilket inträffat inom lagens tillämplighetsområde. Detta område har fastställts genom särskilda kungörelser, den senaste av den 28 juni 1941, i vilken förordnats, att lagen tillsvidare skall äga tillämpning inom samtliga farvatten samt, vid vistelse i land, inom utrikes ort där fartyget befinner sig. Ytterligare stadgas, att om person, som avses i lagen, inom lagens tillämplighetsområde blivit borta samt all underrättelse om honom upphört, han skall anses hava omkommit genom olycksfall till följd av krigsåtgärd, där ej med hänsyn till antaglig tid och plats för försvinnandet eller andra omständigheter finnes sannolikt, att annan orsak till försvinnandet förelegat. Med avseende å begreppet krigsåtgärd må framhållas, att härmed avses ej endast beskjutning, torpedering och liknande åtgärder utan jämväl utläggning av minor, indragning av sjömärken, släckning av fyrar, mörkläggning i hamnar eller ombord o. dyl.

Krigsförsäkringslagen anknyter till olycksfallsförsäkringslagen, vars bestämmelser äro tillämpliga jämväl å olycksfall till följd av krigsåtgärd, men föreskriver väsentligt högre ersättningar än denna. Förhöjningen står i samband med att den för vederbörande skadade eller avlidne beräknade arbetsförtjänst, som lägges till grund för ersättningen, må fastställas enligt regler, som

Ang. beredande av större trygghet för de svenska lejdbootarna m. m. (Forts.)
för den försäkrade äro förmånligare än de i olycksfallsförsäkringslagen stadgade, vartill kommer, att enligt krigsförsäkringslagen utgår en ny ersättningsform, nämligen engångsbelopp.

Den till grund för ersättningen liggande arbetsförtjänsten kan i krigsförsäkringslagen fastställas till lägst 3,600 och högst 4,800 kronor, medan motsvarande belopp i olycksfallsförsäkringslagen äro fastställda till 450 respektive 3,900 kronor. Härav följer exempelvis att enligt krigsförsäkringslagen sjukpenning under sjukdomstiden utgår med lägst 6:50 och högst 9 kronor mot i olycksfallsförsäkringslagen lägst 1:50 och högst 7 kronor samt att enligt krigsförsäkringslagen årlig livränta vid 100 procents invaliditet uppgår till högst 3,200 och lägst 2,400 kronor och årliga dödsfallslivräntor till änka och två barn till högst 1,200 kronor till änkan och 800 kronor till varje barn och lägst 900 kronor till änkan och 600 kronor till varje barn, medan enligt olycksfallsförsäkringslagen motsvarande belopp äro för invalidlivräntan 2,600 och 300 kronor samt för dödsfallslivräntorna 975 och 650 kronor respektive 112:50 och 75 kronor. I samband härmed må nämnas, att Sveriges fartygsbefälsförening gjort framställning hos Kungl. Maj:t om ökning av ersättningarna enligt krigsförsäkringslagen genom höjning av arbetsförtjänstens maximum till 6,240 kronor samt genom medgivande av rätt till visst dyrtidstillägg å ersättningarna. Sedan remissförfarandet beträffande denna framställning nyligen avslutats, är densamma föremål för övervägande i socialdepartementet.

Det i krigsförsäkringslagen föreskrivna engångsbeloppet, som utgår utöver livränta, bestämmes för befälhavare, styrman eller maskinbefäl till belopp motsvarande ett års lön, beräknad till 12 gånger vederbörandes kontanta månadslön vid tiden för olycksfallet, dock till lägst 9,000 och högst 13,000 kronor, och för övriga å fartyg tjänstgörande personer till 9,000 kronor. Engångsbelopp utgives vid invaliditet, om skadan medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst 10 procent och denna förlust eller nedsättning kan antagas bli för framtiden bestående. Vid förlust av arbetsförmågan utgår engångsbeloppet med fullt belopp och vid nedsatt arbetsförmåga med det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen. Vidare utgives engångsbelopp vid dödsfall med fullt belopp, varvid dock göres avdrag för begravningshjälp, som utgives enligt olycksfallsförsäkringslagen, samt för engångsbelopp, som förut kan hava utgivits på grund av invaliditet för samma skada, som medfört döden. Engångsbeloppet vid dödsfall tillkommer vissa efterlevande, nämligen make, arvsberättigat barn och adoptivbarn jämte deras avkomlingar samt föräldrar och adoptivföräldrar. Beträffande beloppets fördelning å de efterlevande gäller, att, om endast make finnes, denne erhåller hela beloppet, att, om även andra efterlevande finnas, maken erhåller halva beloppet samt att belopp, som utgår till andra efterlevande än make, skall fördelas mellan dem enligt arvsreglerna.

Vad beträffar interpellantens fråga, huruvida jag anser större ekonomisk trygghet böra beredas anhöriga till offren för krigsförlisningar, vill jag under hänvisning till min nu lämnade redogörelse för gällande bestämmelser härutinnan uttala, att det måste anses vara jämförelsevis väl sörjt för krigsförlista sjömäns närmaste anhöriga. Detta hindrar självfallet icke, att den nu föreliggande framställningen om ytterligare förbättring av förmånerna enligt krigsförsäkringslagen bör i vanlig ordning prövas av Kungl. Maj:t.

Herr **Ström, Fredrik**: Jag ber att få framföra mitt tack till statsrådet och chefen för handelsdepartementet för hans utförliga och positiva svar på min interpellation. När jag nu knyter några korta uttalanden till svaret, är det närmast för att understryka några få önskemål.

Då staten anslår en miljon kronor och av detta belopp inköper för 750,000

Ang. beredande av större trygghet för de svenska lejdåbåtarna m. m. (Forts.) kronor minsvepsutrustning för att användas, väl inte bara vid krig utan också vid krigsfara såsom i nuvarande tid, synes det mig ganska orimligt, att denna dyrbara utrustning får ligga praktiskt taget obegagnad. Saken är så mycket mer förvånande, som Kungl. Maj:t tydligen har gjort allt vad Kungl. Maj:t kunnat för att förmå kommerskollegium, fartygsinspektionen och befålhavarna att använda skydden och därvid haft stöd av en mycket stor erfarenhet inom marinen, en erfarenhet som går i positiv riktning. Ändock har den dyrbara utrustningen fått ligga i stort sett obegagnad. När vi i andra fall måste pruta på hundralappar och tusenlappar, tycker jag, att det är en smula slösaktigt att låta materiel för så stora belopp ligga oanvänd, i synnerhet som den verkligen kan vara till åtminstone någon nytta och rädda både dyrbara laster och dyrbara människoliv.

Vidare skulle jag vilja säga, att jag finner resonemanget i herr statsrådets svar synnerligen bindande och positivt. På en punkt tycker jag dock, att svaret inte är alldeles tillfredsställande, nämligen när det gäller livbåtarna. Jag kan inte finna, att det skulle kunna vara omöjligt att åstadkomma bättre anordningar ifråga om dem. Vad jag har läst om de framsteg, som i dessa avseenden under kriget ha gjorts i andra länders handelsmariner, synes mig tala för att framstegen borde beaktas i vårt land. När jag hade framställt min interpellation, fick jag av kaptenen i väg- och vattenbyggnadskåren Sven Lundberg en promemoria, i vilken han har lagt fram — det skulle föra för långt att närmare gå in på det — en mycket utförlig och i varje fall för en osakkunnig ganska plausibel resumé av egna och andras erfarenheter ifråga om lösningen av detta problem. Jag skall be att få överlämna ett exemplar till herr statsrådet.

Rörande radiostationerna är det enbart glädjande, att staten nu vidtar åtgärder för att anskaffa erforderlig radiomateriel för livbåtarna. Men jag tycker, att det tar litet för lång tid — apparaterna äro ju relativt billiga, 3,000 kronor per styck. Om alla krafter sattes in, borde man kunna få dem tillverkade på kortare tid än ett halvt år. Men denna fråga är jag givetvis inte kompetent att bedöma. Jag litar därför på herr statsrådets uppgifter och är tacksam för att han nu skridit till verket för att förse livbåtarna med radiomateriel.

Jag måste sålunda tacksamt erkänna Kungl. Maj:ts beredvillighet att inskrida här, och jag tar också fasta på löftet om grundlig utredning för fortsatta åtgärder i interpellationens syfte. Det är att hoppas, att utredningen snabbt kommer till stånd och att den inte tar alltför lång tid att slutföra, så att vi kunna nå ett resultat tämligen snart.

Vad slutligen angår ersättningen åt sjömännen, erkänner jag villigt, att engångsersättningen är tillfredsställande. Mot den synas mig inga berättigade anmärkningar kunna riktas. Men de oerhört viktiga tjänster, som sjöfolket gör vårt land i dessa tider, de svåra lidanden de utsätta sig för och de stora riskerna för livet, allt detta gör, att man nog måste anse ersättningarna vid hundraprocentig invaliditet — högst 2,400 kronor — vara i det lägsta laget. Om man tänker på vad en person här i Stockholm i sjömans ställning får betala i hyra, förstår man, att det inte blir så värst mycket över för honom att leva på, och han har knappast några möjligheter att med sin höggradiga invaliditet skaffa sig biförtjänster. Vid dödsfall gäller nog detsamma för änkan, som då får högst 1,200 kronor per år jämte tillägg för barn, om sådana finnas i äktenskapet. Jag måste säga, att de nämnda beloppen äro ganska låga, och jag tror att sjömännen, som riskera liv och hälsa så många gånger, skulle sätta oerhört värde på om beloppen kunde i någon mån justeras uppåt.

Herr statsrådet *Möller* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 37, angående disposition av visst äldre reservationsanslag;
nr 38, angående förvärv av Malmö—Simrishamns m. fl. järnvägar;
nr 39, angående anslag till telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm; och
nr 40, angående dispositionen av ett för vissa byggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Dagöholm anvisat anslag.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 28, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 6 mars 1942 (nr 63) angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 35, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 14 juni 1940 (nr 484) om undantag från gällande bestämmelser rörande arbetstidens reglering m. m.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag för budgetåret 1943/44 till förskott av kostnader för uppgörande av byggnadsplaner;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av visst under vattenfallsstyrelsens förvaltning stående område;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv för statens vattenfallsverks räkning av enskild kraftdistributionsverksamhet m. m.;

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för G. V. Bohlin m. fl. från ersättningsskyldighet;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för luftfartsfonden för budgetåret 1943/44 m. m.; samt

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen å kapitalbudgeten under luftfartsfonden gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1943/44.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av bankoutskottets utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion om dyrtidstillägg till den hos riksdagens kamrar, utskott och kansli tillfälligt anställda personalen, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion angående viss ändring av vapenkungörelsen, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. kungörelser
s uppläsande i kyrka.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion om fullständigt avskaffande av förfarandet med kungörelser uppläsande i kyrka.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 27, vilken behandlats av första lagutskottet, hade herr *Lennart Johansson* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville slutföra pågående utredning om kungörelser uppläsande i kyrka samt snarast för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att förevarande motion, I: 27, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Johansson, Lennart: Herr talman! Jag har i en motion förordat en ändring av det nuvarande kungörelseförfarandet i kyrka.

Det provisorium som nu är gällande har visat sig vara sämre än det tidigare förfarandet, då kungörelserna upplästes från predikstolen, och har vållat en hel del olägenheter på landsbygden. Om till exempel en kommunalstämмоordförande ser efter, hur han bör förfara, då han skall kungöra en stämma, och slår upp lagen om kommunalstyrelse på landet, finner han där att i 19 § fortfarande stadgas att kungörande av stämma skall ske genom uppläsning från predikstolen. Denna bestämmelse finns alltjämt i Sveriges rikets lag av år 1943, oaktat en ändring genomfördes den 1 juli 1942. Det är inte ens med en not angivet i denna 19 § att en sådan ändring har skett. Det råder alltså stor oklarhet beträffande vilken bestämmelse som skall anses vara gällande.

Första lagutskottet har visserligen vid behandlingen av motionen avstyrkt densamma, men utskottet har ju i sin motivering anfört att de i motionen framförda synpunkterna torde komma att vinna beaktande, då utredningen slutföres. Med anledning härav, herr talman, har jag intet yrkande, utan ber att få tacka utskottet för dess välvilliga inställning till motionen.

Herr Siljeström: Herr talman! Den nu gällande lagen med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka tillkom så sent som förra året. Emellertid har det, som framgår av herr Lennart Johanssons motion, redan visat sig att det provisorium, som denna lag utgör, fört med sig vissa olägenheter. Då utskottet avstyrkt motionen beror detta, som framgår av utlåtandet, på att en utredning pågår angående ytterligare ändringar i de författningar, som innehålla föreskrifter om kungörande av allmänna meddelanden.

Att jag nu begärt ordet beror närmast därpå, att jag vill understryka önskvärdheten av att denna utredning påskyndas och snart bringas till slut. Den lagändring, som skedde förra året, torde närmast ha tillkommit på framställning från kyrkomötet för att tillgodose från kyrkofolket uttalade önskningsar att världsliga kungörelser icke skulle uppläsas från predikstolen; man ansåg nämligen på det hållet, att dylika uppläsningar många gånger skulle verka störande på kyrkorummets helgd. Jag vill visst inte förneka betydelsen av en sådan synpunkt. För mig framstår det emellertid som någonting betydligt viktigare att syftet med kungörandet, nämligen att innehållet i kungörelserna kommer till allmänhetens eller den det vederbörs kännedom, verkligen nås. Genom den åtgärd, som förra året vidtogs, har man gjort en halvmesyr. Man har

Ang. kungörelsens uppläsande i kyrka. (Forts.)

tagit ett halvt steg. Man har gått från predikstolen till vapenhuset i stället för att ta steget fullt ut och gå från predikstolen ut i det fria. Jag är ganska övertygad om att en undersökning skulle utvisa att dessa kungörelser, vilkas rubriker nu anslås i vapenhuset och som finnas att tillgå på pastorexpeditionen, icke efterfrågas av någon enda människa. Det är därför nödvändigt att man vidtar andra åtgärder så att dessa kungörelser anslås på ett sådant sätt att de verkligen komma till allmänhetens kännedom.

Det är emellertid inte bara frågan om kungörelse i kyrkan som i detta sammanhang är av intresse. Man bör även tänka på det vidlyftiga kungörelseförfarande genom annonser i tidningar, som är anbefallt i ett otal författningar. I min egenskap av lantdomare har jag fått en stor erfarenhet av i vilken oerhörd omfattning man är tvungen att, innan någon åtgärd vidtages, antingen sända ett meddelande till pastor i församlingen för att anslås i kyrkan eller också skicka meddelande till tidningarna för att där intagas. Jag har många gånger haft anledning reflektera över hur ringa behov detta kungörande tillgodoser. Jag kan nämna två fall, i vilka jag helt nyligen haft att vidtaga ett sådant här kungörelseförfarande, där jag för mig själv gjort den reflexionen, att ingen människa kommer att ta del av kungörelserna. Det ena är att domhavandena på landet äro anbefallda att på hösten i tidning i orten, och sedermera länsstyrelsen i posttidningen, anslå meddelande om när nästkommande års tingsterminer skola börja. Det är ganska långa kungörelser det här rör sig om, som innehålla en massa data. Jag är övertygad om att ingen människa någonsin läser dessa kungörelser, men de kosta i alla fall statsverket en del pengar. I det andra fallet jag åsyftar äro domhavandena skyldiga att innan ägodelningsrätt sammanträder meddela kungörelse därom i kyrkan. Jag är ganska säker på att ingen som är intresserad av denna ägodelningsrätts sammanträden hör sig för på pastorexpeditionen om en sådan kungörelse. Man skall ju ändå kalla alla saken vederbör.

Jag skulle därför vilja rikta en vädjan till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet att påskynda denna utredning och se till att man befrias från åtskilligt fullkomligt onödigt kungörelseförfarande och att vidare, där ett sådant nödvändigtvis måste ske, mera praktiska metoder anlitas än för närvarande är förhållandet.

Herr talman, jag har inget yrkande.

I herr Siljeströms yttrande instämde herr *Källman*.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 37—41.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.07 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 20 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 42, angående modernisering av flygplankryssaren Gotland;
nr 43, angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken;
nr 44, angående bestridande av änkan Tora Virginia Bengtsson och Gun-Britt Bengtsson tillkommande livräntor, samt
nr 45, angående befrielse för Å. B. Jönsson m. fl. från ersättningskyldighet.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare.

Undertecknad har av Värmlands läns landsting onsdagen den 3 september 1941 valts till ledamot av riksdagens första kammare för Värmlands län för perioden 1942—1949.

Då jag på grund av sjukdom är oförmögen att fullgöra mitt uppdrag som riksdagsman, får jag härmed vördsamt anhålla om befrielse från uppdraget att vara riksdagsman för Värmlands län.

Kil den 18 februari 1943.

J. Pettersson.

Härvid fanns fogat ett nu jämväl uppläst läkarintyg, så lydande:

Att riksdagsmannen *Johannes Pettersson* från Kil, född den 17 oktober 1882, på grund av sjukdom (kronisk njur- och nervsjukdom — Nephrosclerosis et Morbus Parkinson) är för all framtid oförmögen att fullgöra sitt uppdrag som riksdagsman, intygas härmed på heder och samvete.

Kil den 18 februari 1943.

Agaton Eriksson,
provinsialläkare.

Kammaren godkände det hinder, som herr *Johannes Pettersson* åberopat till stöd för sin avsägelse av riksdagsmannabefattningen, samt biföll ansökningen.

På sedermera av herr förste vice talmannen gjord framställning beslöt kammaren att till Konungen avlåta skrivelse med anmälan om den gjorda avsägelsen och den därigenom inom kammaren uppkomna ledigheten, varefter ett i sådant avseende uppsatt förslag till underdånig skrivelse upplästes och godkändes.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 37, angående disposition av visst äldre reservationsanslag;
nr 38, angående förvärv av Malmö—Simrishamns m. fl. järnvägar;
nr 39, angående anslag till telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm; samt

nr 40, angående dispositionen av ett för vissa byggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Dagöholm anvisat anslag.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 41, angående bidrag till inköp av vägbyggnadsmaskiner.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 42—45.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1943/44 under riksstatsens andra huvudtitel, avseende anslagen inom justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen å kapitalbudgeten under statsens affärsverksfonder gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1943/44 i avseende å postverket, telegrafverket, statsens järnvägar och statsens vattenfallsverk; samt

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss statsens järnvägar tillhörig vattenrätt m. m.;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ytterligare uppskov med allmän fastighetstaxering, m. m.; samt

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § prisregleringslagen den 30 juni 1942 (nr 459);

nr 7, i anledning av väckta motioner angående viss ändring av lagen om adoption;

nr 8, i anledning av väckt motion angående åtgärder till förhindrande av för tidig skörd av skogsbär; samt

nr 9, i anledning av väckt motion angående utredning om rätt för hustru att bära sitt eget i stället för mannens släktnamn;

jordbruksutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för vissa personer från betalningsskyldighet till kronan på grund av virkesköp; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion om utredning och förslag rörande kvinnans fulla likställighet med mannen på vissa av samhällslivets områden m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 e. m.

In fidem

G. H. Berggren.
